

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe
beruházó Európa”

A Szomolyai Kaptár-rét (HUBN20010) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve

**Eger
2014**

Ügyfél:

Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
(Eger)

Partner:

Bioaqua Pro Kft.
(Debrecen)

Felelős tervező:

Schmotzer András

Közreműködő szakértők:

Baráz Csaba
Gombkötő Péter
dr. Juhász Péter
Kalmár Zsuzsanna
dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Kovács Tibor
Mező Hedvig

Térképeket készítette:

StrateGIS Kft.

Fotókat készítette:

Schmotzer András

Tartalomjegyzék

1.A terület azonosító adatai	1
1.1.Név	1
1.2.Azonosító kód	1
1.3.Kiterjedés	1
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	1
1.4.1.Jelölő élőhelyek	1
1.4.2.Jelölő fajok	1
1.5.Érintett települések	1
1.6.Egyéb védettségi kategóriák	1
1.7.Tervezési és egyéb előírások	2
1.7.1.Természetvédelmi kezelési terv	2
1.7.2.Településrendezési eszközök	2
1.7.3.Körzeti erdőtervek és üzemtervek	3
1.7.4.Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	3
1.7.5.Halgazdálkodási tervek	3
1.7.6.Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	3
1.7.7.Egyéb tervek	3
2.Veszélyeztető tényezők	4
3.Kezelési feladatok meghatározása	5
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	5
3.1.1.Fő célkitűzések	5
3.1.2.További célok	6
3.2.Kezelési javaslatok	6
3.2.1.Élőhelyek kezelése	7
3.2.2.Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	23
3.2.3.Fajvédelmi intézkedések	23
3.2.4.Kutatás, monitorozás	23
3.2.5.Mellékletek	25
3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	26
3.3.1.Agrártámogatások	26
3.3.2.Pályázatok	28
3.3.3.Egyéb	28
3.4.A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	28
3.4.1.Felhasznált kommunikációs eszközök	28
3.4.2.A kommunikáció címzettjei	29
3.4.3.Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	30
4.Térképek	31
5.Fotódokumentáció	41

Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Hazánk 2004-es csatlakozásakor a Natura 2000 területek már kijelölésre kerültek, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2012-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004.(X.8.) Kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapján képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM rendelet alapján készült.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

*„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe
beruházó Európa”*

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Szomolyai Kaptár-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20010
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	76,85 ha
--------------------------------	----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 9110* – Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

1.4.2. Jelölő fajok

- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)
- magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

(*-val jelölve a kiemelt jelentőségű élőhely)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (továbbiakban KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti. térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi szám számokra is kiterjed:

- Novaj: 0213, 0214, 0219
- Szomolya: 0121, 0139/2, 0140a, 0141, 0170/1, 0170/3, 0170/4, 0170/5, 0172, 0184, 0185/1, 0185/2, 0185/3, 0185/4

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Novaj	Heves	2,5 ha	0,1%
Szomolya	Borsod-Abaúj-Zemplén	74,5 ha	3,2%

1.6. Egyéb védettség kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
-------	-----	-----	------------	-------------------------------------

TT	86/TT/60	Szomolyai kaptárkövek TT		157/2007. (XII.27.) KvVM rendelet
TE		Szomolya, Vén hegy (Kaptár rét, Kaptár völgy) kaptárkövek	4 ha (5,2%)	(előkészítés alatt)
helyi védett	9/60/TT/02	Novaji-rét	2,5 ha (3,2%)	3/2002. (II.25.) Önk. rendelet
ex lege barlang	538315	Királyszéki-barlang	-	Országos Barlangnyilvántartás
országos ökológiai hálózat	-	magterület	76,85 ha (100%)	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- A természetvédelmi terület (Szomolyai-kaptárkövek TT) vonatkozásában elfogadott természetvédelmi kezeléssel nem rendelkezünk. A terület jogi státusza bizonytalan, jelenleg sem rendezett:
  - Az Országos Természetvédelmi Tanács 855/1960 sz. határozatával védetté nyilvánított természetvédelmi terület védettsége a 30,9 ha nagyságú Szomolya 0140 hrsz-ú területre lett bejegyezve. (Az eredetileg védetté nyilvánított terület 0,46 ha volt.)
  - A Szomolyai-kaptárkövek természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 157/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet 2. § (1) kimondja: „Szomolyai-kaptárkövek természetvédelmi terület a Szomolya 0140 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi szám 0140b alrészletén és 0140a alrészletének 8C erdőrészletén fekszik, kiterjedése 4,6 ha.”
  - A 2008. január 1-én hatályba lépő rendelet 2. § (2) azt is kimondja, hogy „Az (1) bekezdésben szereplő 0140a alrészletű ingatlan területe az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet alapján Natura 2000 területnek minősül.”
- A Novaji-rét helyi jelentőségű természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a 3/2002. (II.25.) önk. rendelet tartalmazza.
- A „Szomolya, Vén hegy (Kaptár rét, Kaptár völgy) kaptárkövek” természetvédelmi kezelési terv tervezete a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapjáról elérhető: <http://bnpi.hu/doc/2013/09/kaptarkovek/venhegy/venhegy.pdf>

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Megyei területrendezési tervek:
  - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 10/2009. (V. 5.) számú rendelete a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területrendezési Terv szabályzatáról (http://www.baz.hu/terrend/10_2009%20rendelet%20%20szoveg.pdf)
  - 10/2010. (V.07.) HMÖ rendelet Heves Megye Területrendezési Tervéről szóló 12/2005. (IV.29.) HMÖ rendelet módosításáról
- Településrendezési tervek:
  - Novaj: Novaj Község településszerkezeti és szabályozási terve, helyi építési szabályzatáról szóló 14/2005. (XII.12.) önkormányzati rendelet

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

- Szomolya: Szomolya Község Településszerkezeti Tervéről szóló 8/2006. (I.28.) önkormányzati határozat, valamint Szomolya Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról szóló 8/2006. (II. 28.) önkormányzati rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési terület a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található és az Egri erdőtervezési körzetbe tartozik. Az Egri Erdőtervezési Körzet erdőterv érvényessége: 2007. január 1. és 2016. december 31. között. (Törzskönyvi száma: 23/2007.; https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd)

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület a Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Mátra-bükk-csereháti vadgazdálkodási körzetébe tartozik (II./2.).

Az érintett vadgazdálkodási egység: 652510 – földtulajdonosi vadászati közösség (Bogács). Az üzemterv jóváhagyó határozat száma: 19.4/V-401-59/2007.; érvényes: 2017. 02. 28-ig.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a Tisza vízgyűjtő 2-8. azonosítóval rendelkező „Bükk és Borsodi-mezőség” egységhez tartozik (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010. április): http://www.vizeink.hu/files3/2_8_Bukkt_es_Borsodi-Mezoseg.pdf

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb a tervezési területtel kapcsolatos fejlesztési tervek nem ismertek.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagyysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A04.02	alullegetetés	M	10	6510 (kaszálórétek), Janka-társóka (<i>Thlaspi jankae</i>) Az alullegetetés fátlan élőhelyek (kaszálórétek) záródásához, leromlásához vezet, mely elsősorban cserjésedés formájában jelentkezik, másrészt spontán akácligetek felverődésében. A nemezes füavárban a pionír jellegű Janka-társóka (<i>Thlaspi jankae</i>) nehezebben csírázik.
A03.03	kaszálás felhagyása / hiánya	M	15	6510 (kaszálórétek) A völgytalpi rétek kaszálásának felhagyásával kedvezőtlen folyamatok indulnak be, egyrészt a szukcessziós változások következtében magaskórós növényzet alakul ki, mely az inváziós fajokkal szemben „befogadóbb”, másrészt problematikus honos fajok előretörése is bekövetkezik (nád, siskanád-tippán, cserjefajok).
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	M	5	6510 (kaszálórétek) A vaddisznó hatalmas túrásaival a mocsárrétek fajösszetételét jelentősen átalakítja, utat enged gyomjellegű és inváziós fajok számára.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	20	6510 (kaszálórétek), 91I0 (erdőssztyepp erdő) – Janka-társóka (<i>Thlaspi jankae</i>) A mocsárrétek esetén elsősorban a kanadai aranyvessző a fő veszélyforrás, míg erdősülő területeken a fehér akác. Az inváziós fajok megjelenése, felverődése általános degradációt jelez (csökkenti a társulások természetességét, a jelölő Janka-társóka fölé növe, azt kiszoríthatja).
I02	problémát jelentő őshonos fajok	M	15	6510 (kaszálórétek), 91I0 (erdőssztyepp erdő) - A nem kezelt fátlan élőhelyeken a siskanádtippán (<i>Calamagrostis epigeios</i>) és a nád (<i>Phragmites australis</i>) okoz problémát, a gyepek, rétek fajkészletének a leromlását jelzi. A tölgyes erdőtársulások szegélyének „elköényesedése”, „elszedresedése” a díszes tarkalepke életmenetét sem szolgálja (a tápnövények egyidejű visszaszorulásával).

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

B02	erdőgazdálkodás (általános)		<p>91I0 (erdőssztyepp erdő) – Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>), magyar tavaszi fésűsbagoly – <i>Dioszeghyana schmidtii</i></p> <p>Mivel a közösségi jelentőségű növényfajok állományai üzemtervezett erdőterületek és fásítások szomszédságában találhatóak, így az erdészeti tevékenységek, külön tekintettel a készletezés, faanyagmozgatás a vegetációs időszakban veszélyeztető tényezőként léphet fel. Az erdőállományokba való belenyúlással nő a veszélye az akác további előretörésének is. Az erdei közösségi jelentőségű állatfajok a zárt és felnyíló erdőklímához kötődnek, az erdők véghasználatával életterük jelentősen szűkülhet, amit fokoz az is, hogy az érintkező nem Natura 2000 erdők jelentős része akácos.</p>
-----	-----------------------------	--	---

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, lehetőség szerinti fejlesztése:

- euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (*91I0)
- sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510)
- magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)
- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

A Natura 2000 terület általános természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatóak.

A Szomolyai kaptárkövek Természetvédelmi Terület rendeltetése „a geológiai és régészeti, kultúrtörténeti értéket hordozó kaptárkövek fennmaradásának biztosítása, a természeti értékek oktatási-ismeretterjesztési célokat szolgáló bemutatásával – a természetben történő élményszerzéssel és felüdüléssel egybekötve – szolgálja a közművelődést, segítse elő a szabad idő kulturált felhasználását”.

3.1.1. Fő célkitűzések

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

- A hegylábperemi erdőssztyepp tölgyesek (9110) értékes állományainak fenntartása, fejlesztése, a degradációs folyamatok csökkentése (kiemelten a magyar tavaszi fésűsbagoly *Dioszeghyana schmidtii* érdekében);
- A völgytalpi mocsárrétek, kaszálók fenntartása, a legeltetés, illetve a kaszálás fenntartása révén.
- A földtudományi (geológiai és geomorfológiai), valamint kultúrtörténeti (régészeti) értéket hordozó kaptárkövek fennmaradásának biztosítása.

3.1.2. További célok

- A gyepterületek és cserjések záródásának megakadályozása, a gyepek fenntartása extenzív legeltetéssel (szarvasmarha, juh, kecske);
- Az inváziós fafajjal (akác) fertőzött erdőállományok természetességének fejlesztése;
- A nem honos fafajú erdőállományok (pl. erdei fenyvesek) fokozatos átalakítása a termőhelyre jellemző honos erdőállományra;
- A löszgyepeket és árvalányhajás erdőpusztaréteket szegélyező töviskes cserjések (kőkényesgalagonyás cserjések) foltokban történő visszaszorítása, legeltethetővé tétele (elsősorban a piros kígyószisz *Echium russicum*, Janka-tarsóka *Thlaspi jankae* fennmaradása, állományának fejlesztése érdekében);
- A mezofil kaszálóréteken (6510) fenntartó kaszálásokkal az élőhelyek mozaikosságának a biztosítása;
- A völgytalpakon, az időszakos vízfolyások parti sávjában található szórvány őshonos fajok (füzek, fehér nyár) kímélete;
- Az időszakos vizes élőhelyek védelme;
- A kultúrtörténeti és természeti értékek feltárását, megismerését, megőrzését szolgáló kutatási tevékenységek feltételeinek biztosítása.
- A kaptárköves terület ismeretterjesztési, oktatási és környezeti nevelési célokat szolgáló bemutatása, a szemléletformálást, a környezettudatos magatartást szolgáló oktatási, nevelési, bemutatói feltételek fejlesztése.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlannyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület igen mozaikos (összesen 105 élőhelyfolt), így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárréten található fűzbokros részek, sztyepprétek cserjésedő foltjai, stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában **kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhelyé alakítható fejlesztési területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

A tervezési terület belterületbe nem vonható, azon lakó, üdülő vagy iparterület nem jelölhető ki (kivéve az állattartás kiszolgáló infrastruktúráját). Bányatelek kialakítása nem javasolt. Infrastrukturális fejlesztés nem kívánatos.

A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) vagyonkezelésébe került természetvédelmi területen a két legfontosabb konkrét lépés a terület látogatottságának szabályozása (pl. megközelítési utak kijelölése, veszélyes szakaszok kijelölése) és az elengedhetetlen tájrehabilitációs munkák elvégzése. Ezekhez megtörtént a pályázati források feltárása. A terület bemutatását és a sziklaképződmények védelmét szolgáló, felszín fölé emelt körüljáró platform és a hozzá kapcsolódó terepi bemutatást segítő létesítmények építési műszaki terve a BNPI saját forrásából elkészült (Zikkurat Építészeti Stúdió Bt.). Arról, hogy a járóplatform létesítése nem építéshatósági engedélyköteles tevékenység, Mezőkövesd Város Jegyzője, mint elsőfokú építésügyi hatóság, hatósági bizonyítványt állított ki (2013. július 12.).

3.2.1. Élőhelyek kezelése

KE-1 kezelési egység: hegylábperemi erdőssztyepp-tölgyesek

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez tartoznak azon elegyes tölgyesek, melyek részben a művelés felhagyás következtében erdőssztyepp gyepek és cserjések záródásával alakultak ki. A tervezési területen a Hátmegi-rét keleti oldalában ismert állománya (4. kép).

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

- érintett Á-NÉR élőhelyek: hegylábi zárt erdőssztyep lösztölgyesek (L2x) / érintett Natura 2000 élőhely: 91I0 – euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)
- érintett földrészlet(ek): Szomolya 0185/1 (részben), 0185/4 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Szomolya 17C

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés, az erdőterület természetességének, elegyességének a megtartása javasolt.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Erdőterületek esetén a vonatkozó erdőtervezési rendelet és körzeti erdőtervezési terv, továbbá az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet ismerteti a kötelezően betartandó előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Az erdőtervezett területrésszel (Szomolya 17C erdőrészlet) kapcsolatos erdőkezelési javaslatok az alábbiak:

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának, területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E07)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé – a díszes tarkalepke védelmében – legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E14)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonzószalagos közelítésének mellőzése. (E35)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
  - Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
  - Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember
  - Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással
  - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
  - Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
  - Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
  - Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.(E70)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Részben nem erdőtervezett területek, ezek a részek jelen állapotban legelőgazdálkodásra már nem alkalmasak. Az idegenhonos fafajok (elsősorban a fehér akác – *Robinia pseudoacacia*) jelentős előfordulással bír. Jelenleg fahasználat kivételével nem kezeltek (erdőtervezett terület, ill. fásítás).

A kezelési javaslatok megfogalmazásánál gondot okoz, hogy a művelési ág szerinti lehatárolás és a valós használat igen eltérő. A gyeper („rét”) művelési ágú alrészleten a természetesen szukcesszió révén az erdőállomány regenerálódik. Itt a nemes fafajok (elsősorban tölgyek, hársak) fejlődésének elősegítése és az inváziós fafaj (akác) visszaszorítása a lényeges. A következő erdőtervezési ciklusban üzemtervezni javasolt a nem hasznosított, bezárult gyeprész. Bár a kezelési egység földhivatali nyilvántartás szerint gyeper („rét”) is magában foglal (Szomolya 0185/4), a használat hiányában jelenleg gyepeként hasznosítható terület egység nincs. A fászárúak borítottsága a vágástér kivételével 75% feletti.

Az erdőtervezett részekben a természetvédelmi cél azonos, az erdő természetességét elősegítő javaslatokat foglalmaztunk meg. Legfontosabb feladatként az inváziós fafaj visszaszorítása mutatkozik.

KE-2 kezelési egység: a kaptárkövek, illetve ennek környezete

(a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a Kaptár-rét északkeleti végének délnyugati, meredek oldalán elhelyezkedő kaptárköveket és környezetét foglalja magába (Bükki Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásba került terület, mely 100%-ban átfed a természetvédelmi területtel).

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett Á-NÉR élőhelyek: Á-NÉR: hegylábi zárt erdőssztyep lösztölgyesek (L2x); őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb); jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok (OC) / érintett Natura 2000 élőhelyek: 91I0 – euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- érintett földrészlet(ek): Szomolya 0140 „a” alrészlete (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Szomolya 18C

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A területen a bemutatás célterülete (élő- és élettelen természet, geológia, kultúrtörténet), a már meglévő bemutatási infrastruktúra (tanösvény, információs tábla) fenntartása, fejlesztése kiemelten fontos.
- A természetvédelmi kezelési tervnek megfelelően és a Natura 2000 fenntartási tervvel összhangban a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság kezelési feladatai a következők:
  - tájrehabilitációs munkák elvégzése,
  - a geomorfológiai képződmények állagmegóvása (repedések, taposóerózió megszüntetése),
  - baleseti veszélyforrások megszüntetése,
  - látogatottság szabályozásának a megoldása.
- A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.
- A hajdani kőfejtőudvarokban (szikla-kopáros területen) táj- és természetvédelmi szempontú építmény (pl. nem építési engedély-köteles esőbeálló, erdei pihenő-bútor) elhelyezhető.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Az erdőtervezett területrésszel (Szomolya 18C erdőrészlet) kapcsolatos erdőkezelési javaslatok az alábbiak:

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével. (E09)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
  - Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
  - Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember
  - Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással
  - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
  - Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
  - Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
  - Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. (E70)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A turisztikai fejlesztés révén a természetszerű erdőállományra gyakorolt negatív hatások csökkenthetők, például taposási kár csökken, inváziós és nitrofitá növényzet (fehér akác – *Robinia pseudoacacia*, nagy csalán – *Urtica dioica*, vadszeder fajok – *Rubus* spp.) eredményesebben szorítható vissza. A kaptárköveken és közvetlen környezetükben megtelepülő, a sziklák állapotát – például a gyökérzet repesztő hatása miatt – veszélyeztető fás és lágyszárú növényzetet, fa és cserjegyományokat a természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban, a természetvédelmi kezelővel és vagyongazdálkodóval egyeztetve el kell távolítani.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A régi térképek és fotók tanulsága szerint egykor fátlan terület volt, azonban a másodlagos szukcesszió révén beerdősült a völgyoldal e része is (1. kép). A kaptárkövek a terület unikális értékeit

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

jelentik, sajátosan ötvözik a geológiai és kultúrtörténeti értékek jellemzőit. Azáltal, hogy a kaptárköves sziklák jelentős része elegyes tölgyesben található, kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípus érintettsége is fennáll. A terület egy egységként történő erdőgazdálkodása a Natura 2000 célkitűzéseket nem szolgálja. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság folyamatban lévő területvásárlása a kaptárköves sziklákra vonatkozóan arra irányul, hogy a természetvédelmi területen a magántulajdonosok korlátozása nélkül valósulhassanak meg a kezelési, bemutatási feladatok.

A kaptárköves sziklák fátlan állapotban tartása biztosíthatja egyszerre a sziklák fizikai védelmét és az inváziós fásszárú fajok elleni védekezést is. Az akácgyökerek feszítőereje és a fagyrepszés nyomán a terület több sziklája megrepedt.

KE-3 kezelési egység: a Kaptár-völgy cseres-tölgyesei

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Kaptár-völgy nyugati oldalában összefüggő sávként megjelenő természetsterű cseres-tölgyes állományok tartoznak ide.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett Á-NÉR élőhelyek cseres-kocsánytalan tölgyesek (L2a); őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC) / érintett Natura 2000 élőhelyek: 91M0 – pannon cseres-tölgyesek
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- érintett földrészlet(ek): Szomolya 0140 „a” alrészlete (részben), 0185/4 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Szomolya 18D, 18F

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés és a területek az extenzív hasznosítása javasolt. Az idegenhonos erdőállományrészek szerkezetátalakítása indokolt. Valamennyi élőhely esetében a természetesség javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezheti.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Erdőterületek esetén a vonatkozó erdőterv rendelet és körzeti erdőterv, továbbá az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet ismerteti a kötelezően betartandó előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Az üzemtervezett erdőkből is elsődlegesen a fásszárú inváziós fafajok eltávolítása javasolt. A természetsterű állományokban a természetesség, elegyesség megőrzése javasolt.

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

Az erdőtervezett területtrésszel (Szomolya 18D, 18F erdőrészlet) kapcsolatos erdőkezelési javaslatok az alábbiak:

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé – a díszes tarkalepke védelmében – legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E14)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani. (E28)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
  - Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
  - Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember
  - Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással
  - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
  - Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
  - Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
  - Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. (E70)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

E klímazonális erdők részben telepítés eredményeképp alakultak ki. A középkorú állományok természetessége megfelelő, a szegélyek révén az érintező gyepterületekkel szerves kapcsolatot képez. A zonális erdőtársulásra javasolt erdőkezelések a természetesség fenntartását szolgálják. Legfontosabb megoldandó feladatként jelentkezik az erdőkezelések során a beszivárgó akác visszaszorítása, terjedésének megakadályozása.

Az élőhelyek állapotának fenntartását, javítását szolgáló intézkedésekkel (szegélyek védelme, mikroélőhelyek visszahagyása, inváziós fajok elleni védekezés) a kedvező természetvédelmi helyzet fenntartható, megőrizhető.

KE-4 kezelési egység: szárazgyepek, sztyepprétek és cserjésedett állományaik

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen előforduló, változatos fajkészletű, megjelenésű száraz gyes és cserjés élőhelyek gyűjtőegysége. Ide sorolandók a Kaptár-réten illetve a kaptárkövek feletti kis dombon előforduló csenkeszes sztyepprétek, a zárt, széleslevelű fűfajok (elsősorban hegyi fogtekerics /*Danthonia alpina*/) dominanciájával jellemezhető gyeptípusok, valamint ezek záródó, cserjésedő állományaik (kökény – *Prunus spinosa*, galagonya – *Crataegus* spp., vadrózsa – *Rosa* spp.) (2.,3. kép)

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett Á-NÉR élőhelyek: Felsőszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyepprétek (H4); löszgyepek, kötött talajú sztyepprétek (H5a); száraz-felsőszáraz erdő- és cserjés szegélyek(M8); galagonyás-kökényes-borókás cserjések (P2b); jellegtelen száraz- vagy felszáraz gyepek és magaskórósok (OC) / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6210 – meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*); 6240 – szubpannon sztyeppék; 40A0 – szubkontinentális peripannon cserjések
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*), piros kígyószisz (*Echium russicum*)
- érintett földrészlet(ek): Szomolya 0139/2(részben); 0140 „a” alrészlete (részben); 0141 „a” „c” „d” alrészlete (részben); 0170/2 (részben); 0170/3 (részben); 0184 (részben); 0185/1 (részben); 0185/2 (részben); 0185/4 (részben).
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- A gyepek legeltetéssel és kaszálással, illetve ezek kombinációjával történő kezelése támogatandó. A cserjés foltok, szegélyek meghagyása megőrzési célként jelentkezik.
- A már természetben meglévő – ingatlannyilvántartásban nem szereplő – utak felszámolása, kiváltása (pl. Szomolya 0139/2). A mára használhatatlanná vált Szomolya 0172 út kitisztítását

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

és helyreállítását, úgy kell végezni, hogy bizonyos mértékű cserjés szegély (minimum 5%) megmaradjon.

- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés, a területek az extenzív hasznosítása javasolt. Az idegenhonos erdőállományok és facsoportok szerkezetátalakítása indokolt. Valamennyi élőhely esetében a természetesség javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezheti.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható. (GY57)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY-67)
- A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1. (GY110)
- Éjszakai helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós cserjefajok visszaszorítása, gyepek siskásodásának, cserjésedésének megakadályozása, visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A hegylábperemi gyepterületek a Bükkalján igen veszélyeztetettek, lévén a fenntartó művelés hiányában erősen cserjésednek, erdősülnek, több helyen özönnövényekkel fertőzöttek. A völgytalpak esetén ez fokozottabban érvényesül, így a tervezési területen a jelenlegi fenntartó kezelés (legeltetés szarvasmarhával) és kaszálás a Natura 2000 célkitűzéseket szolgálja. A javasolt kezelési előírások a hatékonyabb gyepfenntartás technológiáját ismertetik. A cserjés, átmeneti élőhelyekre szükség van, ezért nem cél a kökényes – galagonyás cserjések teljes felszámolása a területen. Ezek mozaikos megtartása, kialakítása fontos természetvédelmi cél.

Mivel ehhez a kezelési egységhez útrézsük is tartoznak (pl. Szomolya 0172 felújítása esetén), így itt a cserjések minimális 5%-ban történő visszahagyása védett értékek fennmaradását biztosíthatják (pl. macskahere – *Phlomis tuberosa*, réti iszalag – *Clematis integrifolia*, cserjésekhez köthető énekesmadarak).

KE-5 kezelési egység: völgytalpi kezelt mocsárrétek, kaszálók

(a) A kezelési egység meghatározása:

A völgytalpi mocsárrétek elsősorban a Kaptár-völgy és a Hátmegi rét összefolyásánál találhatóak.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett Á-NÉR élőhelyek: nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet (B2); nem zsombékoló magassárrétek (B6); mocsárrétek (D34); Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok (OB) / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6510 – sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Szomolya 0141 „c”, „d” alrészlete (részben); 0170/3 (részben); 0170/4 (részben); 070/5 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés, a területek az extenzív hasznosítása javasolt. A szórványosan előforduló füzes facsoportok, faegyedek megőrzése, fejlesztése természetvédelmi és tájvédelmi szempontból is indokolt. Valamennyi élőhely esetében a természetesség javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezheti.
- Nem támogatható olyan beruházás vagy tevékenység, mely a vizes élőhelyek területét vagy természeti értékét csökkenti, illetve az őket fenntartó vízutánpótlás mennyiségét vagy minőségét rontja.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felülvetés nem megengedett. (GY01)
- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Kaszáló sarjülegeltetése kizárólag szarvasmarhával és lóval lehetséges, a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos. (GY63)
- Kaszálás július 15. után lehetséges. (GY72)
- A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással. (GY97)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103)
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)
- A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1. (GY110)
- Éjszakai helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

Vadgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós cserjefajok visszaszorítása, gyepek nádasodásának visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A szárazabb, ecsetpázsitos részeken fenntartó kaszálás folyik, kiegészülve szarvasmarhával történő alkalmi legeltetéssel, míg a mélyebb fekvésű sásrétek, harmatkásások esetében rendszeres (évenkénti) kaszálások nincsenek, de ezen élőhelyek nem is igénylik ezt. (5.,6. kép).

A völgytalpi mocsárrétek, mint időszakos vizes élőhelyek igen veszélyeztetettek a Bükkalján. A kezelési egység területén a kezelés fő feladata a kaszálórétek, mocsárrétek, kedvező természeti állapotának a fenntartása, fejlesztése. A jelenlegi hasznosítás (kis létszámú extenzív szarvasmarha-legeltetés) illetve alkalmi kaszálás a rétek fenntartásához elengedhetetlenül szükséges. Az inváziós lágy- és fásszárúak (elsősorban kanadai aranyvessző – *Solidago canadensis*, zöld juhar – *Acer negundo*) felverődése a természeti állapotok ellen hat, általános degradációt okozhat.

KE-6 kezelési egység: elnadasodott, záródó (nem kezelt) mocsarak

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Hátmegei-völgy középső szakaszának kezeletlen elnadasodott részét foglalja magába a kezelési egység. A lefolyástalan részeken másodlagos nádas foltok verődtek fel, melyek között kisebb természetes mocsarak, mocsárrétek is meghúzódnak.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett Á-NÉR élőhelyek: nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); mocsárrétek (D34); jellegtelen üde gyepek és magaskórósok (OB); Üde cserjések (P2a); puhafás pionír és jellegtelen erdők (RB) / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6510 – sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Szomolya 0170/1 (részben); 0170/3 (részben); 0184 (részben); 0185/2 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Nem támogatható olyan beruházás vagy tevékenység, mely a vizes élőhelyek területét vagy természeti értékét csökkenti, illetve az őket fenntartó vízutánpótlás mennyiségét vagy minőségét rontja.
- A területek ismételt kaszálóként való hasznosítása esetén javasolt szoliter honos fa- és cserjefajok (pl. fűzek, nyarak, juharok) meghagyása. A helyreállítás kezdeti szakaszában a szárazzás megfelelő beavatkozásnak tekinthető, azonban a kaszálhatóság növekedésével fokozatosan át kell térni a kaszálásra és a kaszálék lehordására.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepék cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103)
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó elnadasodott mocsárrétek megfelelő rétgazdálkodás esetén visszaalakíthatók kaszálókká, azonban ez csak kezdeti nagy ráfordítással tehető meg (pl. vízelvezető árkok kitisztítása, fászszerű vegetáció és a nád visszaszorítása). A kezelési egység területére vonatkozóan nagyobb léptékű élőhelyrekonstrukciós javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós cserjefajok visszaszorítása, gyepék nádasodásának visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Természetvédelmi szempontból a jelenlegi elnadasodott mocsári állapot is megfelelő természetességű, azonban – ha a záródás – inváziós fajokkal történik (pl. amerikai kőris – *Fraxinus pennsylvanica*, zöld juhar – *Acer negundo*, gyalogakác – *Amorpha fruticosa*), ott hosszabb távon jelentős élőhelyleromlással számolhatunk. A kezelési javaslatok az időszakos vizes élőhely megtartását szolgálják. Tulajdonosi / kezelői szándék megléte esetén az érintett területegység jelentős része művelhetővé válik (elsősorban kaszálórétek formájában).

KE-7 kezelési egység: kultúrerdők és származékerdők

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez sorolandók az ültetvényszerű erdőállományokon (pl. telepített fenyvesek) kívül azon spontán kialakult erdőfoltok, erdősávok, melyek jelentős része nem erdőtervezett területen található.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett Á-NÉR élőhelyek: galagonyás-kökényes-borókás cserjések (P2b), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), puhafás pionír és jellegtelen erdők (RB), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb), ültetett akácok (S1), ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4), nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok (S7) – érintett Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Novaj 0219; 0213; 0214 (részben); Szomolya 0139/2 (részben); 0140 „a” alrészlete; 0141 „c” „d” alrészlete (részben); 0170/1 (részben); 0170/3 (részben); 0170/4 (részben); 0170/5 (részben); 0185/1 (részben); 0185/2 (részben); 0185/4 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): Szomolya 17A3; 17B; 18A; 18B; 18C (részben); 18G

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az inváziós növények telepítésének mellőzése és az ellenük való védekezés, a területek az extenzív hasznosítása javasolt. Az idegenhonos erdőállományok és facsoportok szerkezetátalakítása indokolt. Az élőhely esetében a természetesség javítása a Natura 2000 célok megvalósulását eredményezheti.
- Zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Erdőterületek esetén a vonatkozó erdőterv rendelet és körzeti erdőterv, továbbá az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet ismerteti a kötelezően betartandó előírásokat. Mivel a kezelési egység Natura 2000 gyepeket is érint így a gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet alapján meghatározott kötelezően betartandó előírásokat is figyelembe kell venni.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Erdőgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével jelölhetők ki. (E09)
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

- A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (E12)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- Fahasználat során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése. (E35)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyep) történő hasznosítása. (E67)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
  - Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
  - Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember
  - Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással
  - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
  - Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
  - Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
  - Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. (E70)

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyep cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A kezelési egység területére vonatkozóan speciális élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. A nem erdőtervezett területeken a rét / legelőgazdálkodással az eredeti hasznosítás visszaállítható. Ez különösen javasolt az idegenhonos fajok által uralt állományokban (akác – *Robinia pseudoacacia*, amerikai kőris – *Fraxinus pennsylvanica*, zöld juhar – *Acer negundo*). A telepített erdei fenyő (*Pinus sylvestris*) ültetvények esetén középtávon – forrás megléte esetén – javasolt a szerkezetátalakítás (ennek célállománya a termőhelynek megfelelő faállománytípus: pl. cser - kocsánytalantölgy).

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egység részben erdőtelepítések révén alakult ki (egykori legelőterületek helyén), részben másodlagos szukcesszióval, beerdősüléssel. A származékerdők igen heterogén fafaj-összetételűek lehetnek: pl. spontán mezei juharos foltok, rezgő nyaras facsoportok, mocsárréteken, azok szegélyén felverődő füzes állományok, völgytalpi előregedett, kiszáradt gyümölcsösök, töviskes cserjésekből fejlődő spontán cseres, illetve akácosodó foltok. Jelleműknél fogva legtöbbször szegélyélőhelyként jelentkeznek, növekvő tendenciával.

A javasolt kezelésekkel a tervezési terület gyep / erdő mozaikossága fenntartható, fejleszthető. A javaslatok egy része lehetőséget ad a nem erdőtervezett területeken a korábbi hasznosítás visszaállítására (egyúttal jelölő élőhelytípust állítva vissza) és az idegenhonos fajok elleni védekezésre. Az erdőtervezett fenyvesállományok esetén az erdőfelújítások során javasolt honos célállománnyal potenciális lehetőséget biztosíthatunk egyes közösségi jelentőségű fajok (pl. tavaszi fésűsbagoly lepke – *Dioszeghyana schmidtii*, nagy szarvasbogár – *Lucanus cervus*, nagy hősincér – *Cerambyx cerdo*) állományainak megerősítését túl, az erdei ökoszisztémák természetességének javulására is.

KE-8 kezelési egység: visszagyepesedő rét (vadföld)

(a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység magában foglalja a Hátmezi-rét felső részének, korábban vadföldként hasznosított terület egységét. A rét művelési ágban lévő területen jelenleg regenerálódó kaszálórétet találunk. (7. kép).

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett Á-NÉR élőhelyek: jellegtelen üde gyepes és magaskórósok (OB) / érintett Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Szomolya 0185/1 (részben), 0185/3 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

- A vadföld helyreállítása, kaszálórétté alakítása támogatandó. Ennek módszere a spontán szukcessziós folyamatok segítése, a fenntartó kezelés (kaszálás) szakszerű elvégzése évente.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103)
- Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező. (GY105)
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Szóró, szóv vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó földrészletet a művelési ágnak („rét”) megfelelő hasznosításban szükséges tartani. Ezen állapot eléréséhez a jelenlegi spontán szukcesszió kivül szükséges élőhelyfenntartásra is szükség van (alapvetően kaszálásra). A visszagyepesedő területeken alkalmazott szárzúzás esetén a növényi szervesanyag a területen marad, mely a gyepergenerációját nem segíti, ugyanakkor inváziós fajok megerősödését, megerősödéséhez is vezethet (pl. magas aranyvessző – *Solidago canadensis*, selyemkóró – *Asclepias syriaca*).

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A korábbi vadföldként való hasznosítás rét művelési ágú területen a Natura 2000 célkitűzések megvalósulását nem szolgálták. Célként jelentkezik e terület egység ismételt bevonása a

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

területhasználatba a kaszálások révén. Az előírás javaslatok a rétként történő hasznosítás elősegítését szolgálják.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg (a KE-2 egységgel érintett kaptárköves sziklák és a KE-6 egységgel érintett elnádásodott rétek esetén).

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A fajvédelmi intézkedések nagyrészt kapcsolódnak az élőhelyek kezelési intézkedésekhez (pl. a gyepek legeltetéssel történő hasznosítása kedvező a terület jelölő növényfajainak (*Janka-tarsóka* – *Thlaspi jankae*, piros kígyószisz – *Echium russicum*) fenntartása szempontjából). Speciális fajvédelmi intézkedéseket elsősorban állatfajok esetén érdemes meghatározni.

- díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

Összetett fejlődési ciklussal fejlődő lepkefaj. Természetvédelmi helyzetét fejleszthetjük a fahasználatok során, ha a fagyalos és körises erdőszegélyeket visszahagyjuk, legalább egy fahossznyi szélességben. Lokálisan az erdőszegélyhez kapcsolódó kőkénycserjések visszaszorítása is célravezető lehet, amennyiben az elnyomja az üdébb fagyalos cserjeszintet.

- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Az erdőtervezett területeken a megfelelő méretű és állagú lábon álló holtfa visszahagyása javasolt (elsősorban tölgyek esetén). A származékerdőkben (sok esetben fásításokban) a szórványként megjelenő kiszáradt gyümölcsfák (almafélék, cseresznye) bizonyos arányának visszahagyása is javasolt (ez odulakó madárfajok állományának fenntartását, megerősödését is szolgálhatja).

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) a területen monitorozás nem zajlik. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság rendelkezésre álltak korábban is biotikai alapadatok, melyek jelen tervezés során kiegészültek különös tekintettel a közösségi jelentőségű állat és növényfaj felméréseivel.

A jövőre vonatkozó monitorozási feladatok közül az alábbiak rendelkeznek kiemelt prioritással:

- A terület védett növényfajainak, gerinctelen és madárfaunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel a kezelés (kaszálás, legeltetés, erdőgazdálkodás) élővilágra gyakorolt hatására. Kiemelten vizsgálendő a legeltetés intenzitásának monitorozása, indikátor fajcsoportok kiválasztásával (javasolt módszer: NBmR protokoll és Mindennapi Madarak Monitorozása protokoll).
- Szukcessziós változások figyelemmel kísérése, az élőhelyterképezés megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel (javasolt módszer: NBmR élőhelyterképezési protokoll).

A jövőre vonatkozó kutatási feladatok közül az alábbiak rendelkeznek kiemelt prioritással:

- Özönnövények esetében ponttérképezéses (alapállapot) felmérés majd annak megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel. A vizsgálat eredményeként a kezelések tervezhetősége is javulhat.

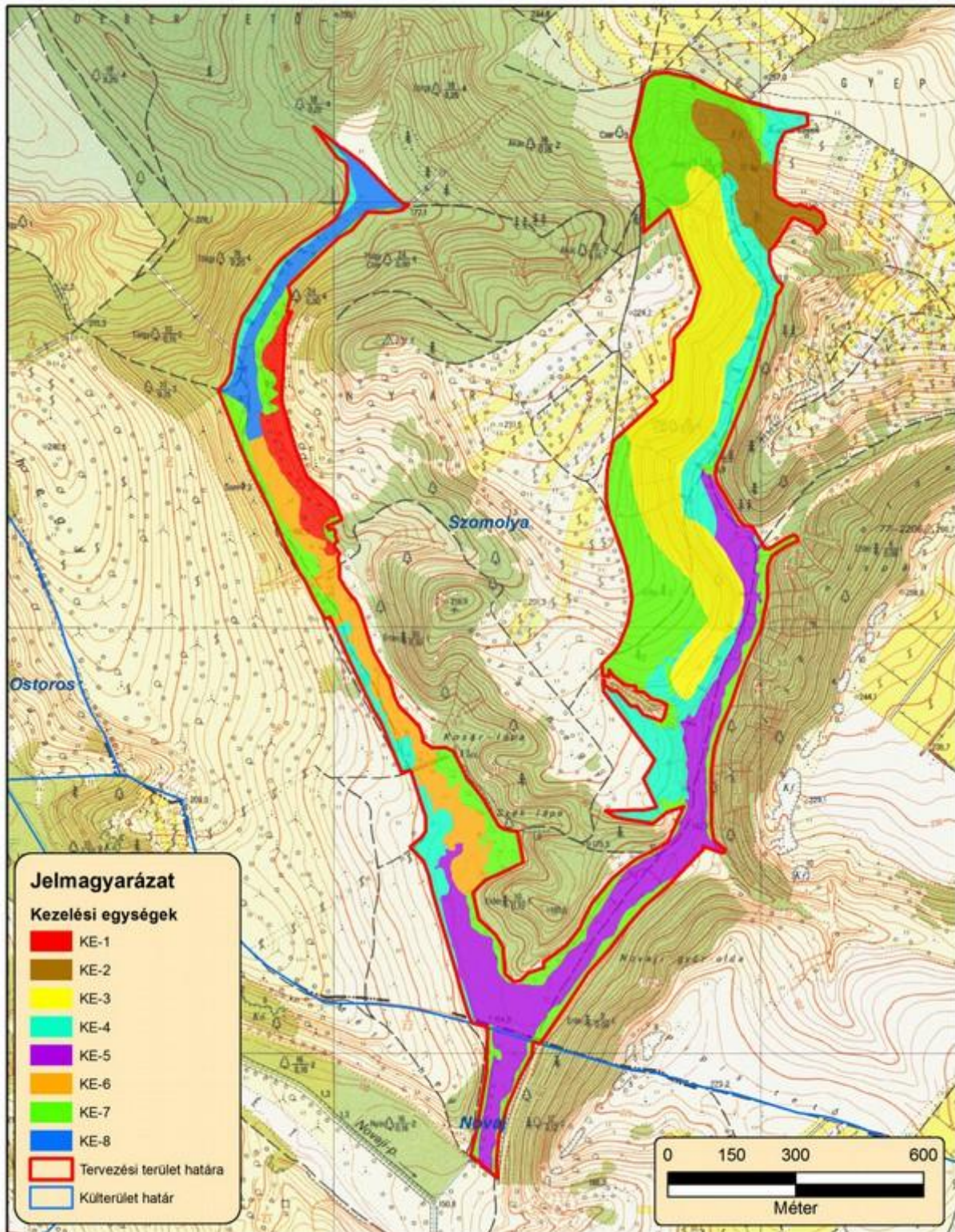
A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozandó több felmérési, kutatási vizsgálat is folyt a területen:

- A kora tavaszi aszpektusban teljes Janka-tarsóka (*Thlapi jankae*) felmérés történt, a faj által preferált élőhelyfoltok teljes bejárásával (sztyepprétek, félszáraz gyepek, pusztai cserjések, mezsgyék).
- A tervezés alapját képező élőhelyterképezés 2012-2013-ban készült el, melynek keretében további védett növényfajok ponttérképezése is megtörtént.
- A lepkészeti és bogártani felmérések elsősorban a közösségi jelentőségű fajokra fókuszáltak.
- A denevértani felmérések denevér detektorok (akusztikus vizsgálat) segítségével történtek, melynek keretében a területről korábban ki nem mutatott fajok is előkerültek.
- A területtel közvetlenül érintkezve a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság peleodú-telepet tart fenn, melyhez monitorozási jellegű felmérések is kapcsolódnak.

Mindenképp megemlítendő a kaptárköves sziklák lehatárolását szolgáló kutatások, felmérések (pl. állapotörögztés, GPS-es területlehatárolás), mely a védetté nyilvánítási eljárás alapját képezte.

3.2.5. Mellékletek

A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép (2014)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrészletek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrészletek
KE-1	hegylábperemi erdőössztyepp-tölgyesek	2,6	Szomolya 0185/1 (*), 0185/4 (*)	Szomolya 17C
KE-2	a kaptárkövek, illetve ennek környezete	3,7	Szomolya 0140 „a” alrészlete (*)	Szomolya 18C
KE-3	a Kaptár-völgy cseres-tölgyesei	15,2	Szomolya 0140 „a” alrészlete (*), 0185/4 (*)	Szomolya 18D, 18F
KE-4	szárazgyepek, sztyepprétek és cserjésedett állományaik	11,5	Szomolya 0139/2(*); 0140 „a” alrészlete (*); 0141 „a” „c” „d” alrészlete (*); 0170/2 (*); 0170/3 (*); 0184 (*); 0185/1 (*); 0185/2 (*); 0185/4 (*)	-
KE-5	völgytalpi kezelt mocsárrétek, kaszálók	12,9	Szomolya 0141 „c”, „d” alrészlete (*); 0170/3 (*); 0170/4 (*); 070/5 (*)	-
KE-6	elnádasodott, záródó (nem kezelt) mocsarak	6,1	Szomolya 0170/1 (*); 0170/3 (*); 0184 (*); 0185/2 (*)	-
KE-7	kultúrerdők és származékerdők	21,5	Novaj 0219; 0213; 0214 (*); Szomolya 0139/2 (*); 0140 „a” alrészlete; 0141 „c” „d” alrészlete (*); 0170/1 (*); 0170/3 (*); 0170/4 (*); 0170/5 (*); 0185/1 (*); 0185/2 (*); 0185/4 (*)	Szomolya 17A3; 17B; 18A; 18B; 18C (*); 18G
KE-8	visszagyepesedő rét (vadföld)	3,2	Szomolya 0185/1 (*), 0185/3 (*)	-

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület egésze a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület átfed az országos védettségű Szomolyai Kaptárkövek Természetvédelmi Területtel, maguk a kaptárkövek (fülkés sziklár) természeti emlékeknek számítanak. Átfedés mutatkozik a helyi jelentőségű Novaji-rét Természetvédelmi Területtel, mely területrésze a 3/2002. (II.25) önkormányzati rendeletben foglaltak határoznak meg további szabályokat.

3.3.1.1 Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A tervezési terület jelentős részén alacsony fokú, extenzív gazdálkodás folyik. A területhasználók száma alacsony, bizonyos fokú birtokkoncentráció is megvalósult az elmúlt évtizedben. A

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

területalapú támogatások és a Natura 2000 gyep- és erdőkompenzációs támogatások lehívhatók a gazdálkodók egy része él is vele.

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölcsonös megfeleltetés” (KM) rendszerének betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenőrzés során végzi.

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson (23/2013. (IV.09.) VM rendelet) felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változó összeg lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer

A meredek lejtőkön kialakult, mozaikos erdőssztyepp növényzet fenntartó és egyben rentábilis kezelése támogatási rendszerbe nehezen illeszthető. A völgytalpok kezelése (kaszálása és legeltetése) a jelenlegi agrártámogatási rendszernek megfelelően a Natura 2000 célok megvalósulását szolgálja. Mivel a távlati természetvédelmi célként fogalmaztuk meg a facsoportok, fasorok felújítását, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A tervezési terület vonatkozásában azt is figyelembe kell venni, hogy nem maga a legelő állatállomány mérete a kulcstényező a legeltetési rendszer értékelésekor (lásd túllegeltetés – alul hasznosítás), hanem az időjárástól függően a rétek és legelőterületek „minősége” (pl. a kaszálék és fűhozam mennyisége). Az adaptív kezelési igényeket figyelembe véve, nem javasolt konkrét legeltetési sűrűsége (állategység/ha) vonatkozó előírás-javaslatok megtétele.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos természetvédelmi pályázat nem tervezett.

Jelenleg tervezés alatt van a kaptárkövek biztonságos bemutatását szolgáló platformok tervezése, kialakítása, mely közvetve természetvédelmi célként a Natura 2000 célkitűzéseket is szolgálhatja. A korszerű (és a védelmet szolgáló) terepi bemutatóhely létesítését (valamint a bükkaljai kaptárkövek egységes rendszerben történő interpretációját) szolgáló projektet a 2013-ban megjelenő EGT/Norvég Finanszírozási Mechanizmus „Kulturális és természeti örökség megőrzése és megújítása” (HuNor – Tradition and renewal Conservation and Revitalisation of Cultural and Natural Heritage in Hungary) programterületére, a „Vidéki kulturális és természeti örökség megőrzése” c. intézkedéséhez kívánja beadni a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság.

3.3.3. Egyéb

Szükséges megvizsgálni, hogy a kis léptékű élőhelyrekonstrukciós feladatokat milyen konstrukcióban lehet megvalósítani. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyongekezelte területein a közfoglalkoztatási program keretében is megvalósíthatók ezen feladatok. Önkormányzati szándék és lehetőség esetén a szakirányító jelenlétében is elvégezhetők kisebb beavatkozások (utak karbantartása, cserjések visszaszorítása). A területen aktív Kaptárkő Természetvédelmi és Kulturális Egyesület civil kezdeményezésre évek óta folytat önkéntes munkát a területen (élőhelykezelés, bemutatás, szakvezetett túrák, stb.).

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A tervekészítés során végzett kommunikációs tevékenységek célja, hogy a tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelyeit és fajait, a természetvédelmi célkitűzéseket és a megőrzéshez, illetve fejlesztéshez szükséges intézkedéseket bemutassa a célcsoportoknak (érintetteknek). A nyílt tervezés során az érintetteknek lehetőségük volt észrevételeik megismertetésére, ezáltal közvetve a tervekészítés folyamatában is közreműködhetek. Az ütközési pontok feltárása kiemelt prioritással bírt, melynek eredményeképp a gazdálkodók, területkezelők számára a Natura 2000 hálózat és annak működtetése is ismeretbővülést jelenthetett.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapszabványok mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban:

<http://bnpi.hu/naturaterv>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tértivevény	üis: 34-25/3/2013 26 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén)	2013. 12.11.
Terepbejárás	Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció	üis: 34-25/4/2013 hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 12 fő (tulajdonos/földhasználó – 3 fő; önkormányzat – 2 fő, civil szerv. – 1; BNPI – 6 fő)	2013. 12.18.
Nyomtatott tájékoztató	A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyeperdő és erdőterületrendelkezéseket, kaszálási bejelentőket és kezelési egység kivonatos térképet az érintett földrészletekkel és erdőterületekkel).	A fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma (5 db)	2014.05.21.
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üis: 34-3/3/2014., 34-3/6/2014. 26 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén) emlékeztető	2014.05.21.
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üis: 34-3/2/2014. Megküldött tértivevények	2014.05.06.
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	2013.07.05.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (összes érintett, 9)
Erdőgazdálkodók	Magánerdő tulajdonosok (1)
Vadgazdálkodók	Vadásztársaság (földtulajdonosi vadászati közösség (Bogács))
Önkormányzatok	Szomolya és Novaj községek önkormányzata
Hatóságok	nevesítve:

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe
beruházó Európa”

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, ☐ Heves megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága ☐ Heves megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága ☐ Heves Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság ☐ Egri Járási Hivatal Járási Földhivatala ☐ Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-magyarországi Kirendeltsége
Civil szervezetek, köztisztviselők	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Kaptárkő Természetvédelmi és Kulturális Egyesület ☐ Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 34. sz. Bükk-i Helyi Csoport ☐ Nemzeti Agrárkamara Heves megyei Igazgatósága
Helyi lakosság	Az érintett települések lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A 3.4.2 pontnál listázott területhasználóktól, tulajdonosoktól, kezelőktől és civil szervezetektől írásos tervvéleményt nem kaptunk.

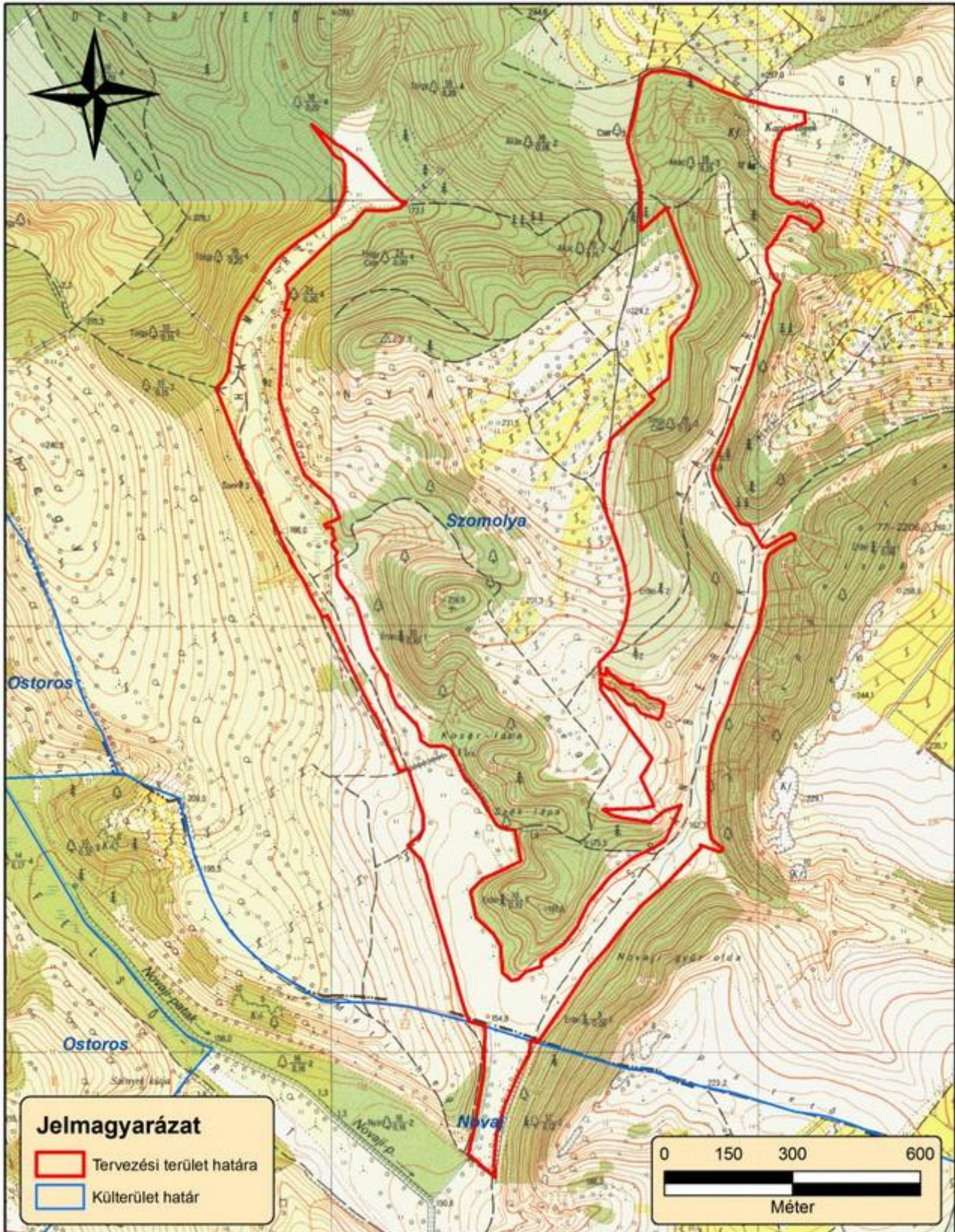
4. Térképek

- 1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe
- 2. ábra: A tervezési terület ingatlanyilvántási térképe
- 3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe
- 5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe
- 6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe
- 7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe
- 8. ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe I. (piros kígyószisz)
- 9. ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe II. (Janka-tarsóka)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

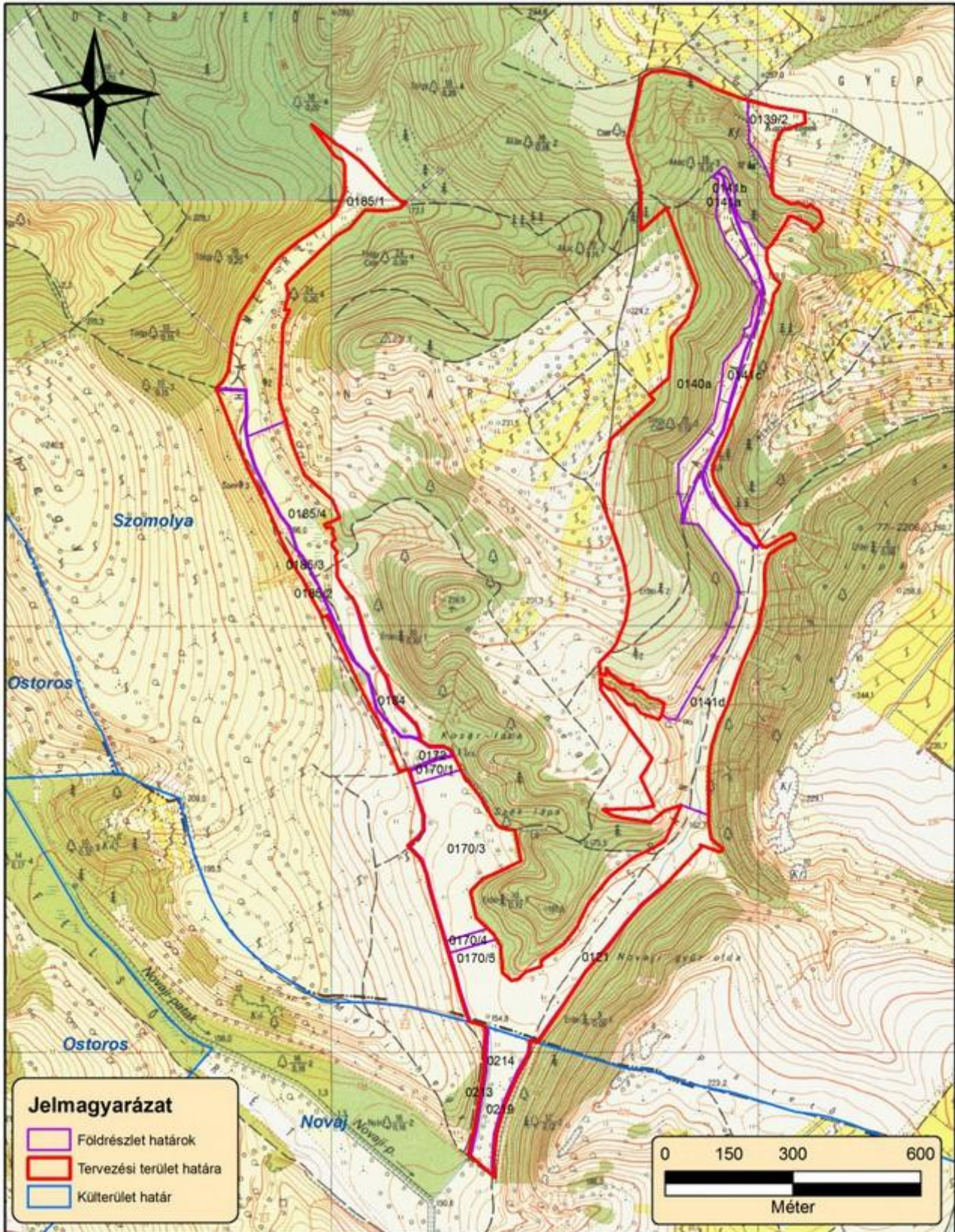

1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (2014)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe
beruházó Európa”

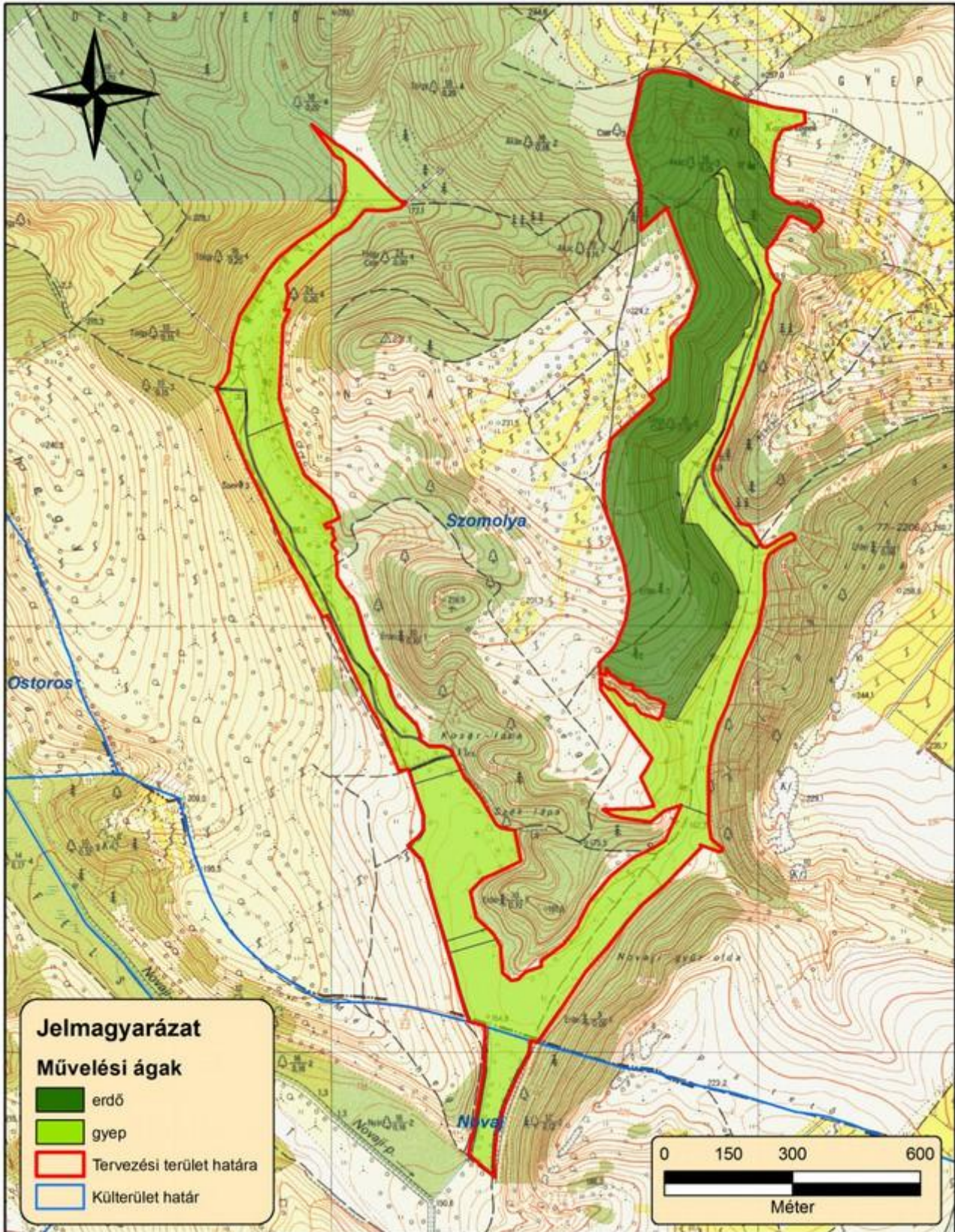

2. ábra: A tervezési terület ingatlanyilvántási térképe (2014)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

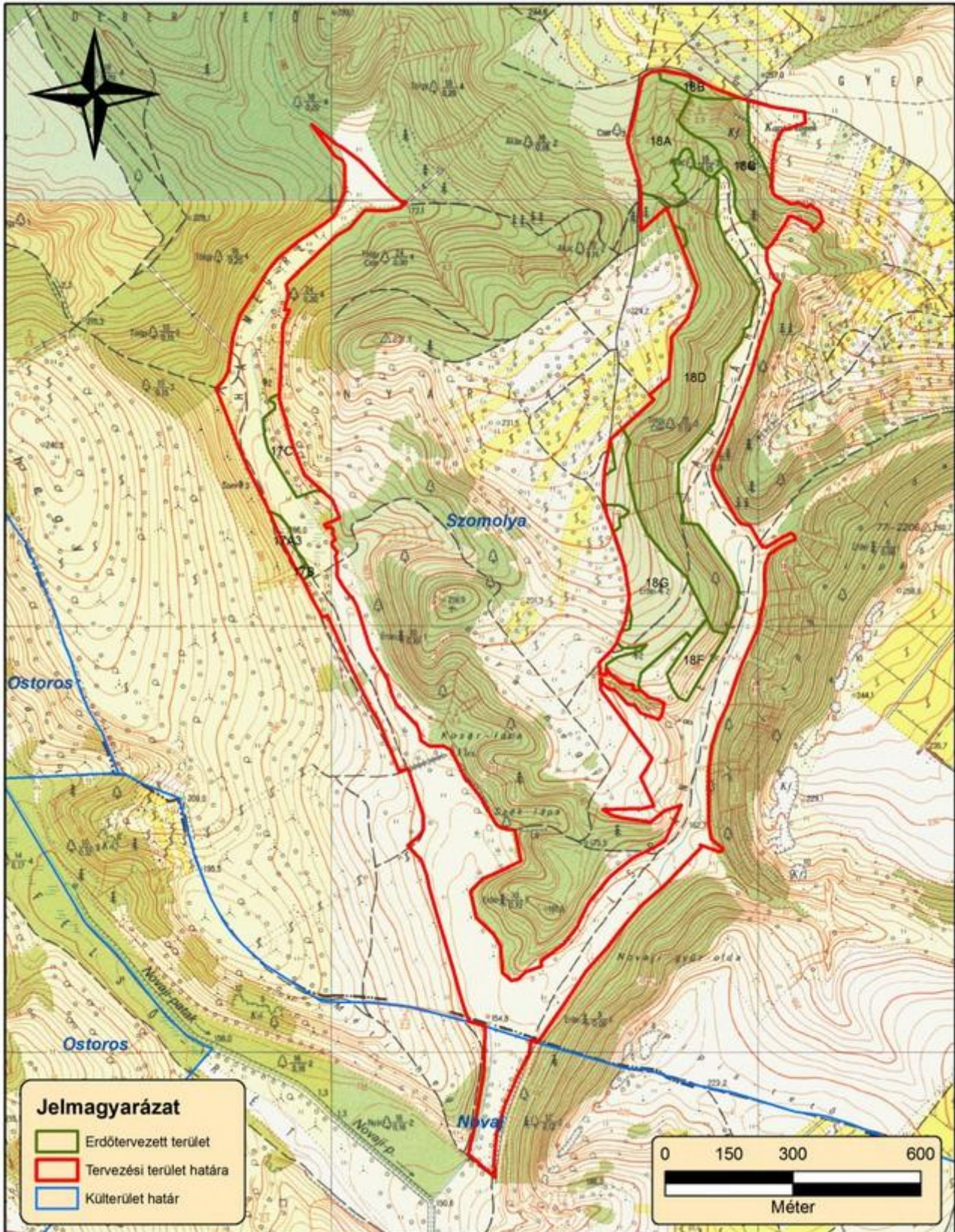

3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (2014)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

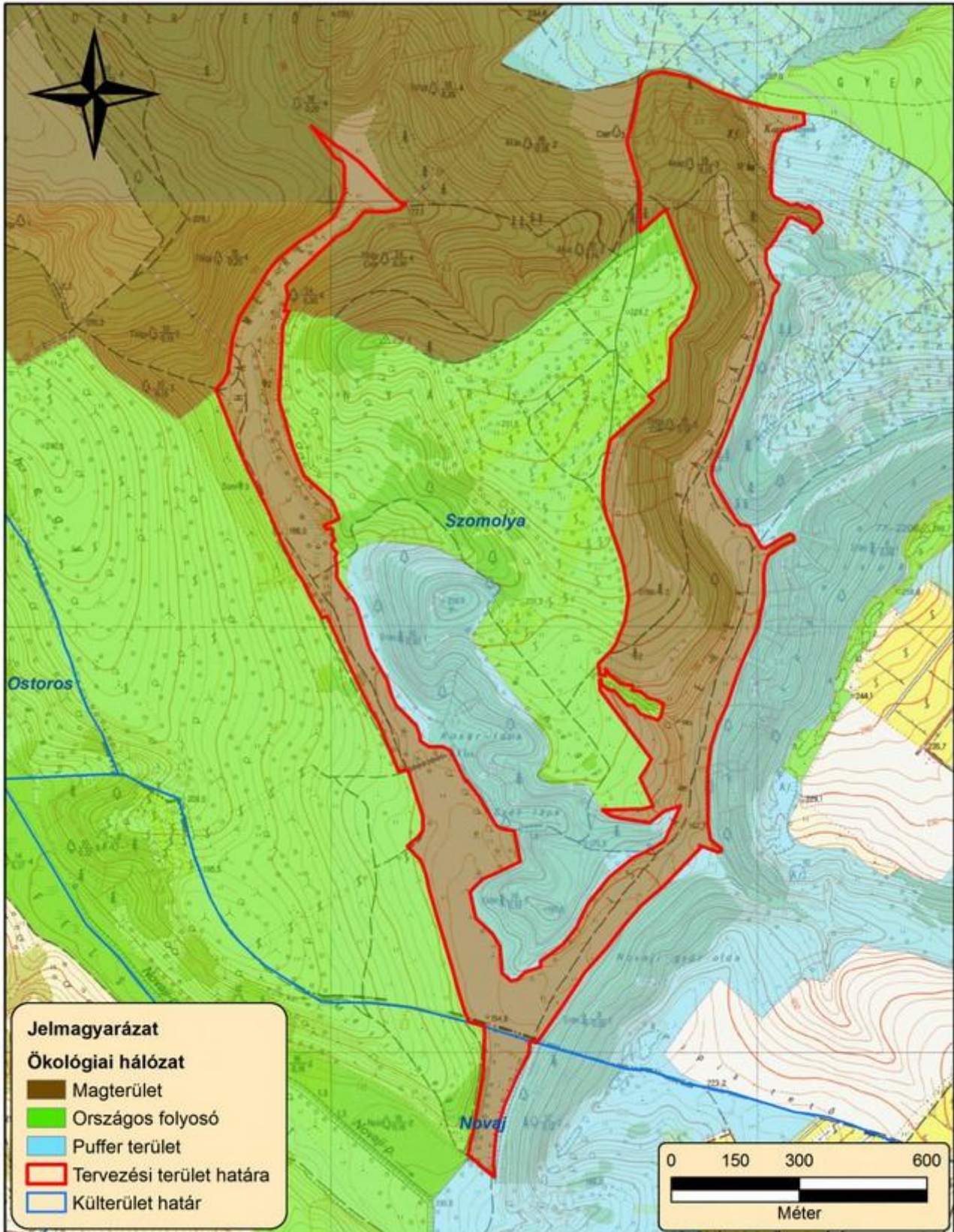

4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe (2014)

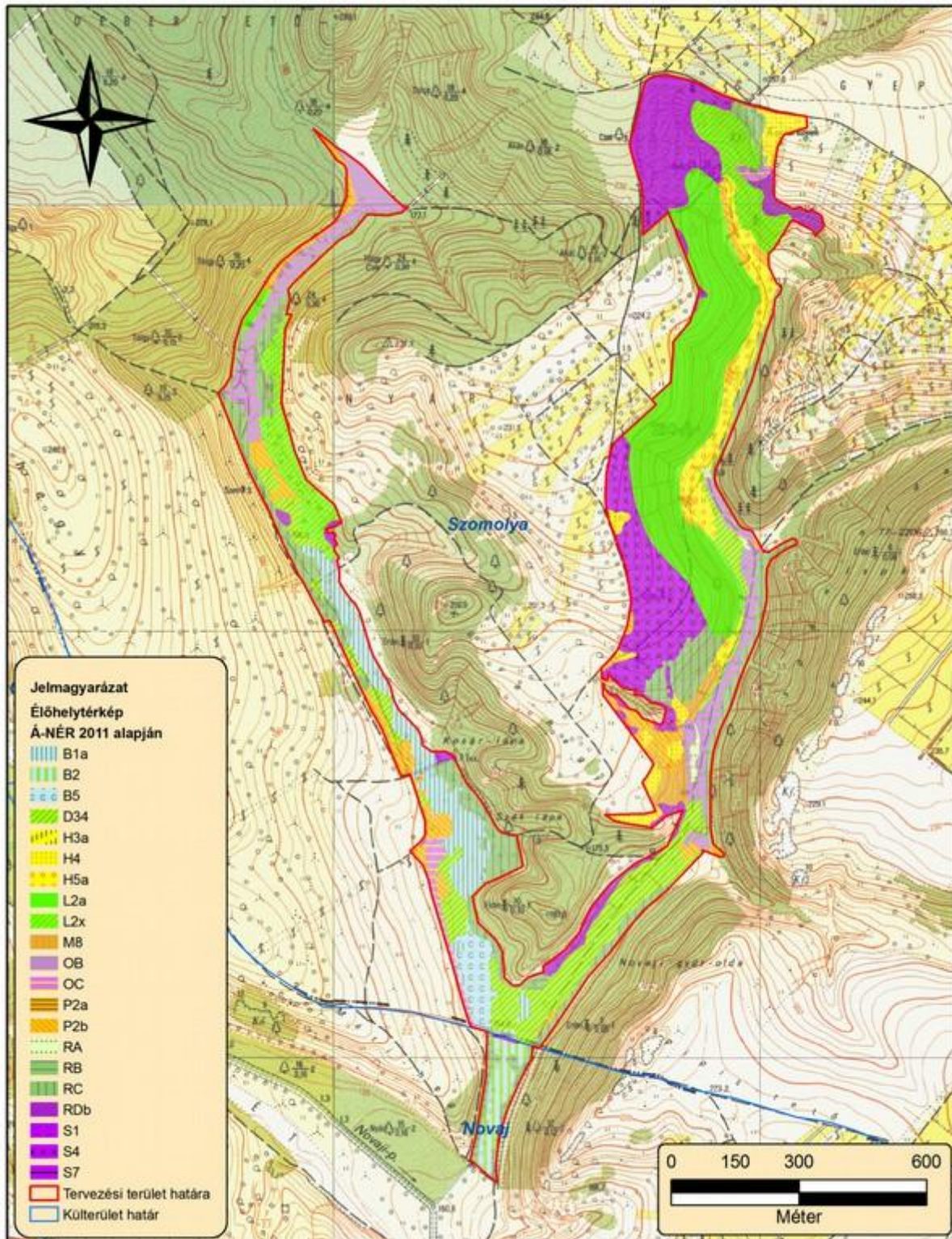

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (2014)

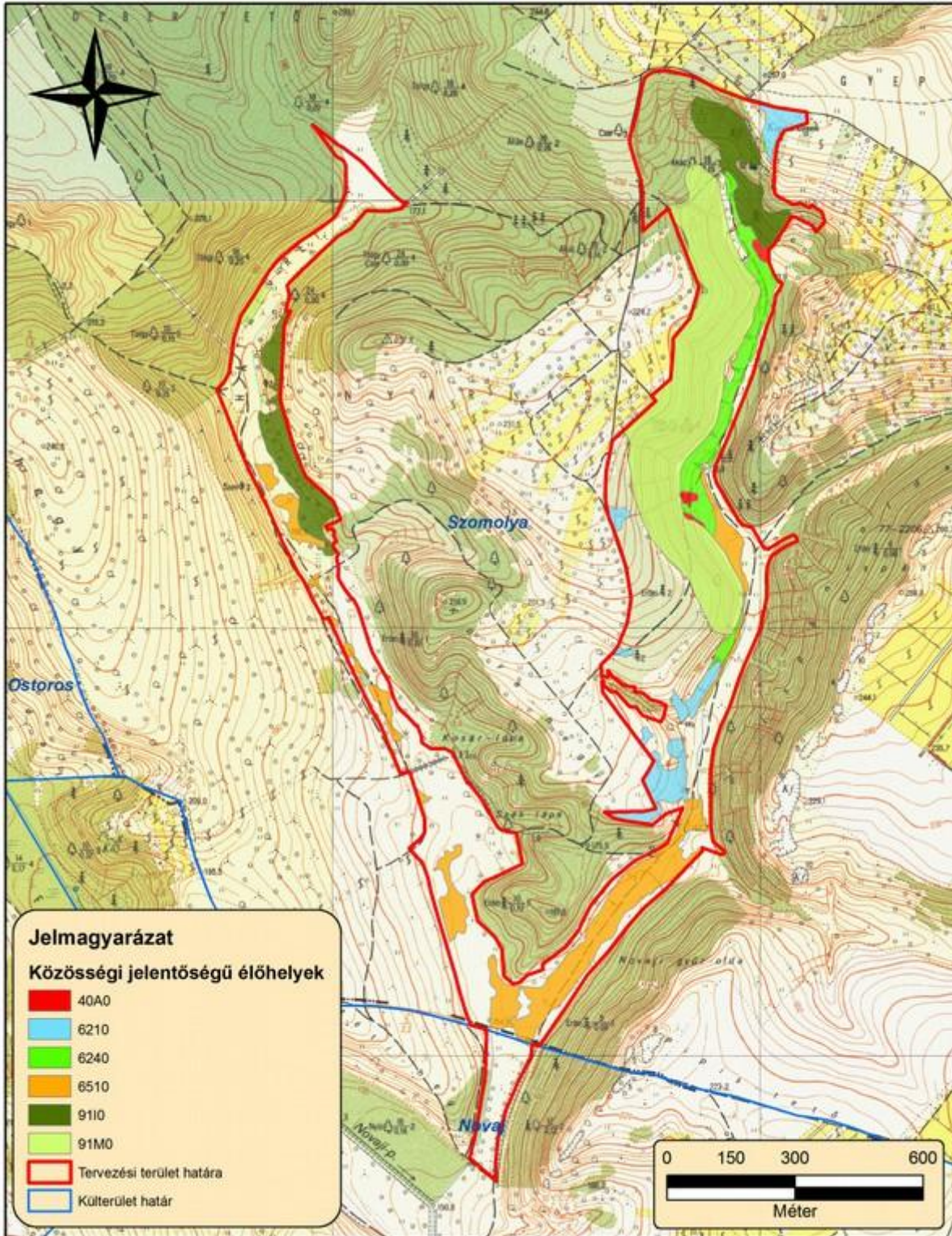

6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (2014). (B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B2 - Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet; B5 - Nem zombékoló magassárrétek; D34 – Mocsárrétek; H3a - Köves talajú lejtősztyepppek; H4 - Felsőszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdősztyeprétek; H5a - Lőszgyepek, kötött talajú sztyeprétek; L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek; L2x - Hegylábi zárt erdősztyep lösztölgyesek; M8 - Száraz-felsőszáraz erdő- és cserjés szegélyek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok ; OC - Jellegtelen száraz- vagy felszáraz gyepek és magaskórósok; P2a - Üde cserjések; P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; RA - Óshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősavok; RB - Puhafás pionír és jellegtelen erdők; RC - Óshonos fajú keményfás jellegtelen erdők; RDb - Óshonos lombos fajokkal egyes idegenhonos lombos és vegyes erdők; S1 - Ültetett akácok; Ültetett erdei- és feketefenyvesek; S4 - Ültetett erdei- és feketefenyvesek; S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősavok és fasorok)

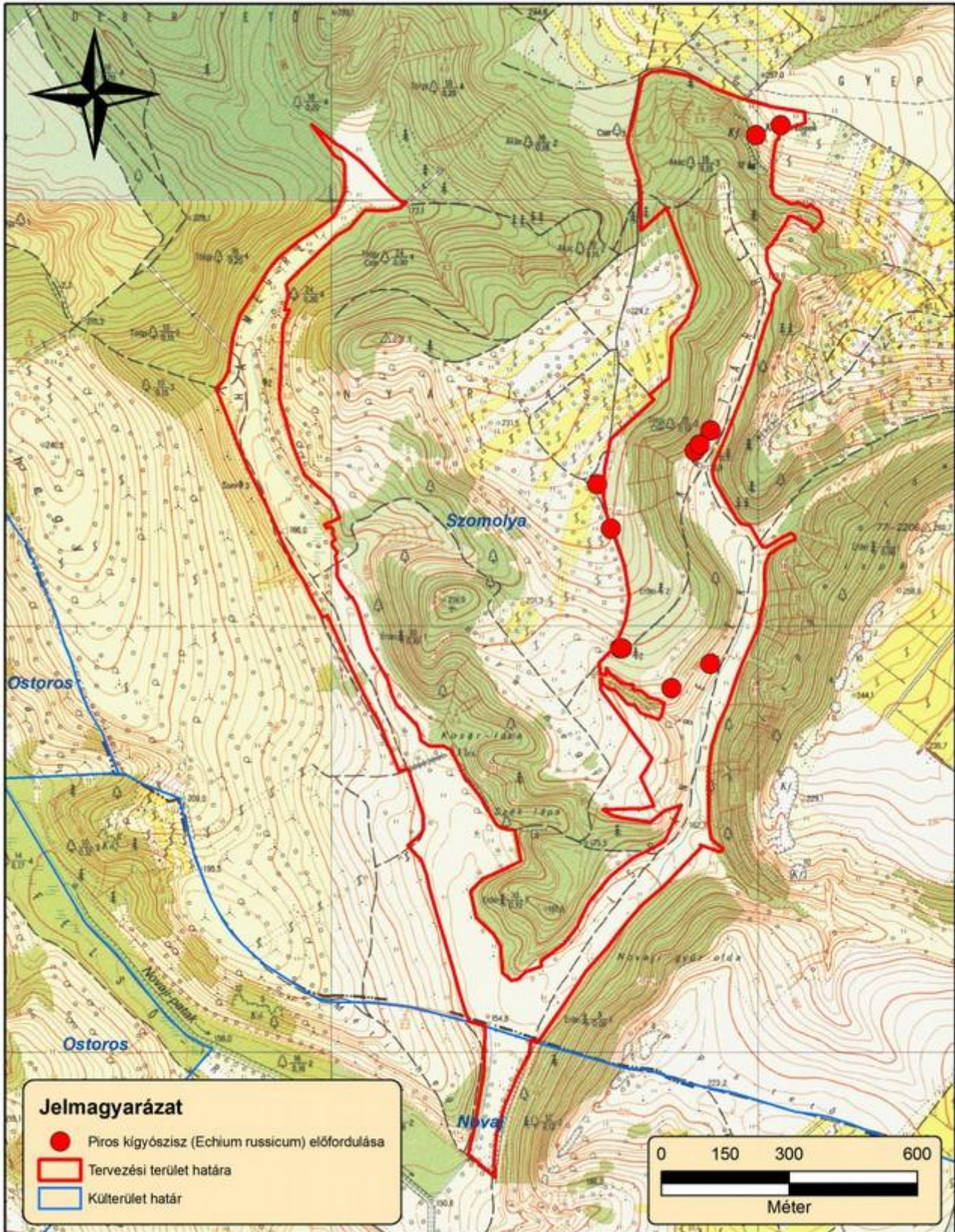
„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe (2014). (40A0 - Szubkontinentális peripannonn cserjések; 6210 - Meszes alapközetű félttermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia); 6240 - Szubpannon sztyeppék; 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis); 9110 - Euro-szibériai erdősztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (Quercus spp.); 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek)

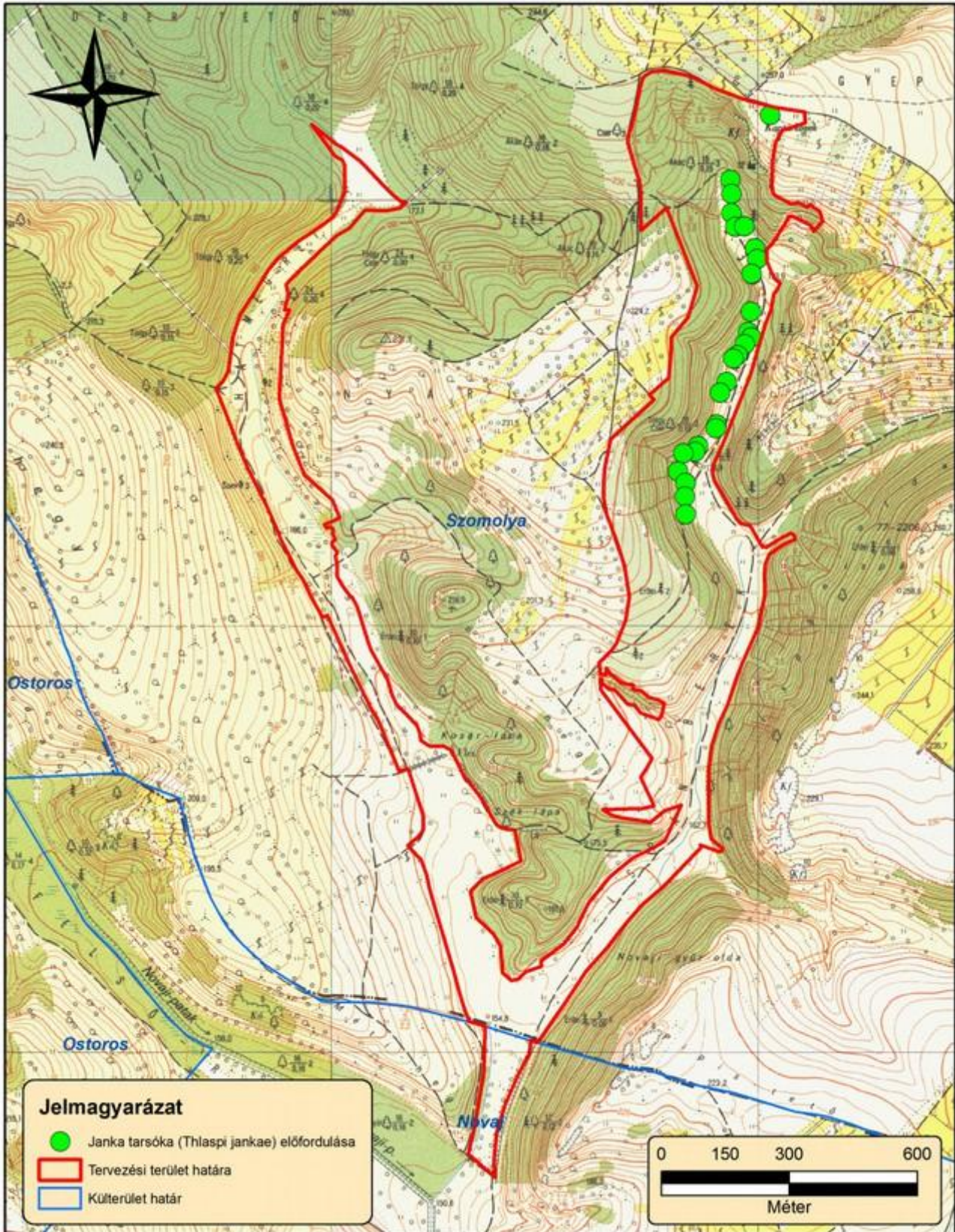
„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

8. ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe I. (piros kigyószisz)(2014)

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe
beruházó Európa”

9. ábra: Községi jelentőségű növényfajok térképe II. (Janka-tarsóka) (2014)

5. Fotódokumentáció

1. kép: A kaptárköveket tartalmazó területrész komplex védelmi – bemutatási zónát képez (2013. április)

2. kép: A Kaptár-réten változatos élőhelyeket találunk, melyet az extenzív gazdálkodás alakított ki

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe
beruházó Európa”

3. kép: A kaptárkövek feletti dombon kaszálással fenntartott félszáraz gyepek találhatók

4. kép: Erdőssztyepp származékerdők a Hátmegi-rét keleti oldalában

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe
beruházó Európa”

5. kép: A Novaji-rét fajgazdag mocsárrétje, gyékényese

6. kép: A Hátmegi-rét sásos mocsárrétje tavaszi vízborítással

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe
beruházó Európa”

7. kép: A Hátmegi-rét visszagyepesedő kaszálórétje